

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobkyně: **A. K.**, zastoupena JUDr. Světlanou Semrádovou Zvolánkovou, advokátkou se sídlem Karlovo nám. 18, Praha 2, proti žalovanému: **Magistrát hlavního města Prahy**, se sídlem Mariánské nám. 2, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 10. 2008, čj. S-MHMP 358787/2008, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. 1. 2009, čj. 7 Ca 4/2009 - 28,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. 1. 2009, čj. 7 Ca 4/2009 - 28, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Úřad městské části Praha 15 vydal dne 23. 4. 2008 rozhodnutí čj. 15114/08/OVS/SRi/a, kterým na žádost Ing. E. K. zrušil údaj o místě trvalého pobytu slečny A. K. (dále jen „stěžovatelka“) na adrese P. 10, J. 376. Stěžovatelka podala proti tomuto rozhodnutí odvolání, které však bylo zamítnuto v záhlaví uvedeným rozhodnutím Magistrátu hlavního města Prahy.

[2] Stěžovatelka napadla rozhodnutí magistrátu žalobou u Městského soudu v Praze, v níž zároveň požádala o osvobození od soudních poplatků. K důvodům pro osvobození uvedla, že nemá žádné příjmy, od 1. 9. 2007 je studentkou prezenčního studia na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Finančně je plně odkázána na pomoc svého bratra, a to včetně možnosti bydlení. Otec stěžovatelky neplní svoji vyživovací povinnost, a proto na něj podala u Obvodního soudu pro Prahu 10 žalobu vedenou pod sp. zn. 14 C 273/2007. Otec neposkytuje stěžovatelce ani potřebnou součinnost, aby mohla pobírat sociální dávku – příspěvek na dítě. Matka stěžovatelky zemřela. Sirotčí důchod, na který vznikl stěžovatelce nárok před dosažením zletilosti, byl vyplacen otci stěžovatelky, který si jej nechal pro vlastní potřebu.

[3] Městský soud výše uvedeným usnesením návrh stěžovatelky na osvobození od soudních poplatků zamítl, neboť vyhodnotil tvrzení stěžovatelky jako nevěrohodná. Soud v odůvodnění uvedl, že stěžovatelka je v řízení o žalobě zastoupena advokátkou, a to na základě plné moci. Dle zákona o advokacii nelze poskytovat právní pomoc bezplatně s výjimkou činnosti zástupců ustanovených soudem či advokátní komorou. Jestliže je tedy stěžovatelka zastoupena na základě plné moci, lze mít za to, že není osobou sociálně potřebnou bez jakýchkoliv prostředků, neboť byla a i nadále je schopna si zajistit prostředky na zastupování advokátem. Na závěr soud uvedl, že v případě úspěchu má stěžovatelka zajištěno, že případný nárok na náhradu nákladů řízení bude ze strany žalovaného uspokojen.

II.

[4] Stěžovatelka ve včas podané kasační stížnosti opakuje skutečnosti uvedené již v žalobě (pro stručnost soud odkazuje na bod [2] shora). Dále upřesňuje, že náklady na právní zastoupení hradí bratr stěžovatelky, na jehož finanční podporu je plně odkázána. Domnívá se, že osvobození od soudních poplatků nemůže být posuzováno na základě toho, zda má stěžovatelka právního zástupce na základě plné moci, nebo zástupce ustanoveného soudem, popř. advokátní komorou. Toto kritérium totiž není obsaženo v § 36 odst. 3 s. ř. s. Stěžovatelka vede se svým otcem několik soudních sporů, v nichž je zastoupena stejnou právní zástupkyní, která je plně obeznámena se všemi skutečnostmi. To právní zastoupení značně zjednodušuje, a proto nepožádala v tomto soudním řízení o ustanovení advokáta soudem, což ani není její povinností, toliko právem.

[5] Vyjádření žalovaného ke kasační stížnosti nebylo vyžádáno, neboť se jedná o věc týkající se výlučně a osobně stěžovatelky.

III.

[6] Kasační stížnost je důvodná.

[7] Ačkoliv stěžovatelka důvod kasační stížnosti výslovně nepodržuje pod žádný z formálně vymezených důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a) – e) s. ř. s., jedná se o důvod dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Předmětem sporu je posouzení právní otázky, zda je existence zastoupení stěžovatelky advokátkou na základě plné moci důvodem pro zamítnutí návrhu na osvobození od soudních poplatků.

[8] Nejvyšší správní soud shodně se stěžovatelkou považuje názor městského soudu za nesprávný. Žádost o osvobození od soudních poplatků nelze totiž zamítnout z důvodu, že účastník řízení je zastoupen advokátem, kterého si sám zvolil a udělil mu plnou moc. Tato skutečnost nesouvisí s kritériem uvedeným v § 36 odst. 3 s. ř. s., neboť nijak nevypovídá o tom, zda má účastník řízení dostatečné prostředky. Zastoupení účastníka řízení advokátem na základě plné moci v první řadě nepředstavuje žádný zbytečný nadstandard a nesvědčí o marnotratnosti účastníka. Soudy obecně poskytují ochranu právům a zájmům účastníků řízení, kteří mohou svá práva a zájmy hájit právě prostřednictvím advokátů, tedy kvalifikovaných profesionálů v oblasti práva.

[9] Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, v § 1 odst. 2 stanoví, že poskytováním právních služeb se rozumí i jiné než vyjmenované formy právní pomoci, pokud jsou vykonávány soustavně a za úplatu. Z toho však nelze dovodit, že advokacii lze vykonávat vždy jen za úplatu. Proti tomuto závěru totiž stojí § 22 odst. 1 zákona o advokacii, jenž stanoví, že advokacie se vykonává **zpravidla** za odměnu. Výši odměny advokáta upravuje advokátní tarif (vyhláška

č. 177/1996 Sb.), který v § 1 odst. 1 uvádí, že odměna advokáta je stanovena buď smluvně, nebo dle advokátního tarifu.

[10] Nelze přisvědčit názoru městského soudu, že účastník, který je zastoupen advokátem na základě plné moci, má dostatek finančních prostředků na úhradu honoráře advokáta, a tudíž i na úhradu soudního poplatku ve výši 2000 Kč. Tato úvahu městského soudu je pouze v rovině domněnky, nepodložené spekulace. Výše honoráře advokáta, stejně jako platební podmínky jsou zpravidla určeny smlouvou mezi advokátem a mandantem (účastníkem řízení). Lze uvést několik typových příkladů, kdy náklady účastníka řízení na zastoupení advokátem nepředstavují pro účastníka významnou finanční zátěž. Může nastat případ, že advokát uzavře se svým mandantem takovou dohodu, dle níž vznikne advokátovi nárok na honorář, pouze jestliže bude mandant v soudním řízení úspěšný. Výše honoráře pak může být stanovena tak, aby odpovídala výši náhrady za právní zastoupení, jejíž úhradu uloží soud protistraně. Nebo může být honorář splatný s významným časovým odstupem a během této doby se mohou změnit majetkové poměry na straně účastníka řízení. To však nemění nic na tom, že v době rozhodování soudu o osvobození účastníka od soudních poplatků jsou splněny zákonné předpoklady pro osvobození. V neposlední řadě může být sjednán honorář v řádu stovek korun, popř. mohou být výjimečně právní služby poskytovány zcela zdarma.

[11] Taktéž je nezbytné upozornit na skutečnost, že honorář advokáta může samozřejmě hradit ze svých prostředků třetí osoba. Při rozhodování o osvobození od soudních poplatků dle § 36 odst. 3 s. ř. s. se však posuzuje finanční a majetková situace účastníka řízení, který o osvobození žádá. Stěžovatelka v kasační stížnosti uvádí, že honorář advokátce hradí bratr stěžovatelky ze svých finančních prostředků. V této souvislosti je nutno poznamenat, že bratr stěžovatelky nemá dle zákona o rodině vůči své sestře vyživovací povinnost, a proto nelze považovat finanční podporu z jeho strany za plnění právní povinnosti, resp. uspokojování nároků stěžovatelky. Soud nemůže vyžadovat na stěžovatelce, aby si zajistila půjčku od třetích osob za účelem úhrady soudního poplatku.

[12] Tvrzení stěžovatelky, že nemá žádné finanční prostředky, nelze považovat ve světle shora uvedených skutečností bez dalšího za nevěrohodné. Nic na tom nemění ani skutečnost, že po vydání napadeného usnesení městského soudu byl soudní poplatek v plné výši uhrazen. Úhrada soudního poplatku nikterak nesevčí o správnosti závěru městského soudu, že nejsou dány důvody pro osvobození od soudních poplatků. Soudní poplatek totiž mohl být uhrazen z prostředků jiné osoby (např. bratra stěžovatelky, advokátky). Nelze ani odhlédnout od kontextu, v němž byl soudní poplatek uhrazen. Městský soud totiž zaslal advokátce stěžovatelky usnesení o zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků, proti němuž bylo lze podat kasační stížnost ve lhůtě 2 týdnů od doručení, spolu s výzvou k uhrazení soudního poplatku ve lhůtě 3 dnů. Advokátka stěžovatelky tedy plně v souladu se svojí povinností hájit zájmy mandanta nejprve dne 10. 2. 2009 uhradila soudní poplatek (č. l. 30 soudního spisu), aby zabránila případným nepříznivým následkům pro stěžovatelku, tj. zastavení řízení. Následně podala dne 18. 2. 2009 kasační stížnost proti usnesení městského soudu, kterým byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků (č. l. 32 soudního spisu). Postupu stěžovatelčiny advokátky tak nelze nic vytknout, na rozdíl od postupu městského soudu, který stanovil pro zaplacení soudního poplatku lhůtu, která uplynula ještě dříve než lhůta pro podání kasační stížnosti. Takovýto postup městského soudu nelze akceptovat.

[13] Nejvyšší správní soud na závěr podotýká, že vzhledem ke specifické povaze napadeného usnesení netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost (viz detailně rozsudek NSS ze dne 24. 10. 2007, čj. 1 Afs 65/2007 - 37, přístupný na www.nssoud.cz).

IV.

[14] Ze všech shora uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a proto usnesení městského soudu podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, v němž je městský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v dalším řízení (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. března 2009

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu